

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności
w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Odnosząc się do dokładnego i szczegółowego sprawozdania Wydziału krajowego, komisya budżetowa sądzi, że wystarcza tylko podnieść kilka głównych rysów cechujących naturę i rozmiary operacyi przeprowadzonej, jakoteż jej znaczenie dla gospodarki finansowej kraju.

1. Przedewszystkiem trzeba zaznaczyć, że środki obmyślane przez Wysoki Sejm w celu wykonania uchwały konwersyjnej z dnia 28. września 1892 r. okazały się skuteczne. Mianowicie ustanowienie sejmowej komisyi doradczej było niezawodną pomocą dla Wydziału krajowego w chwili, kiedy się trzeba było zdecydować, czy wziąć odpowiedzialność za przy stanie na warunek postawiony przez rząd przed udzieleniem ulg podatkowych i fiskalnych dla nowej pożyczki, to jest na rozrachowanie zobopólnych pretensyi c. k. Skarbu i kraju. Za poradą komisyi doradczej Wydział krajowy słusznie przystał na obniżenie pobieranej subwencyi rządowej z kwoty 2,425.000 zł. rocznie przez 5 lat, na roczną dopłatę ze skarbu Państwa 1,488.935 zł. 20 ct. przez ten sam czas, przyczem potrącenie roczne 936.064 zł. 80 ct. reprezentuje ekwiwalent zwrotów, do których uiszczenia w latach 1899 do r. 1904 fundusz indemnizacyjny galicyjski jest zobowiązany.

Komisya budżetowa podziela zdanie Wydziału krajowego, że to rozrachowanie było korzystne tak dla Skarbu Państwa jakoteż dla kraju. Skarb Państwa uzyskał natychmiastową ulgę w swoim budżecie, wynoszącą blisko miliona, co też umożliwiło wniesienie do Rady Państwa ustawy o ulgach dla soli bydłowej, która to ustawa stanowi poniekąd nabytek pośrednio spowodowany i umożliwiony galicyjską operacją konwersyjną. Kraj zaś otrzymał rozrachowanie po korzystnej dla niego stopie procentowej 5 od sta, co się równa pięciu-procentowemu ulokowaniu zwyczaj w budżecie krajowym otrzymanych przez konwersyą. Z drugiej strony efekt

tego rozrachowania, zmniejszający na razie subwencję rządową, był ten, że zmniejszył on skoki nagle w wpływach kasowych funduszu krajowego i ułatwił regularną gospodarkę.

2. Pod względem umowy zawartej 24. stycznia 1893. z konsorcjum austriacko-berlińskim reprezentowanem przez Union-Bank wiedeński, należy podnieść z uznaniem, że Wydział krajowy umiał wywołać pewne współubieganie się kapitalistów europejskich o interes konwersyjny i otworzyć targi europejskie dla pożyczki konwersyjnej. Uznanie się również należy Wydziałowi krajowemu, że znowu wsparty uchwałami komisji doradczej, umiał uchwycić chwilę stosowną do osiągnięcia warunków korzystniejszych, aniżeli były te, o których jeszcze przed rokiem myślano. W układaniu programu finansowego przyjęto kurs pożyczki po 90 za sto. Rzeczywiście zaś uzyskano 91.50 za sto, tak że suma długu, która według kursu 90 za sto wynosić miała 29,916.030 zł.
faktycznie wynosi tylko 29,425.000 „
zatem mniej o 491.030 zł.

z czego wypływa roczna oszczędność w racie amortyzacyjnej o 22.768 zł.

3. Pod względem kursu osiągniętego komisja jednakoweż sądzi, że nie dość jest skonstatować, że kurs jest lepszym aniżeli przed rokiem jeszcze spodziewać się można było i że należy pomimo tego korzystnego rezultatu zbadać o ile warunki uzyskane były najlepsze w danej chwili do osiągnięcia. Fakt, na który się Wydział krajowy powołuje, że kurs uzyskany dla Galicyi 91.50, stoi pośredkiem pomiędzy kursem uzyskanym przy wielkich konwersjach państwowych 91 dla renty koronowej węgierskiej a 92 dla renty koronowej austriackiej nie przedstawia wszystkich okoliczności, na które uwagę zwrócić trzeba. Najprzód nie można pominąć faktu, że przy konwersji renty austriackiej i węgierskiej, konsorcjum oprócz kursu 92 a względnie 91 zobowiązało się dzielić z Rządem nadwyżkę uzyskaną przy subskrypcyi od publiczności. Nie podlega jednak wątpliwości, że gdyby podobny warunek był postawiony w ugodzie z Union Bankiem, to o tyle by się był obniżył kurs minimalny uzyskany dla pożyczki, a renta by była zależna od nieobliczalnych szans subskrypcyi publicznej. W tych okolicznościach więcej zależało na otrzymaniu kursu całkiem pewnego, choćby nawet nie najlepszego, jak na spekulacyjnych jakichś nadziejach, które mogłyby zawieść. Dalej należy uwzględnić fakt, że nasza pożyczka konwersyjna o tyle przedstawia szanse korzystniejsze od rent państwowych podobnie oprocentowanych, że oprócz procentu daje dodatkową premię wynikającą z losowania i amortyzacji obligów w wartości nominalnej. Wysokość tej premii przedstawia się z następującego zestawienia:

Pożyczka nasza konwersyjna przynosi	
od wartości nominalnej 100 zł.	4 od sta
od kursu uzyskanego 91.50	4.37 „ „
od kursu uzyskanego z uwzględnieniem premii przez losowanie i amortyzacją	4.53 „ „
wysokość premii amortyzacyjnej	0.16 od sta.

Takiej premii odpowiada kurs o kilka procent wyższy w porównaniu do rent państwowych, które przynoszą tylko procent bez premii amortyzacyjnej. Dla tego też przy równym kursie nasze obligacje konwersyjne przedstawiają korzystniejszą lokację kapitału, aniżeli renty państwowe. Nie można więc twierdzić, jakby się z powierzchownego zbadania cyfr zdawać mogło, że nasza pożyczka uzyskała kurs wyższy od renty węgierskiej i że kredyt Galicyi już się stał lepszym, aniżeli kredyt państwa Węgierskiego. Jeżeli tak jeszcze nie jest, to jednak okoliczność, że przy pierwszym wystąpieniu na targach europejskich Galicya uzyskała kredyt tak zbliżony do kredytu węgierskiego, chociaż mu jeszcze nie dorównający, jest okolicznością pełną otuchy na przyszłość i okolicznością, która musi wpłynąć znakomicie na dalszy rozwój ekonomiczny kraju.

4. Ten fakt, że pożyczka konwersyjna galicyjska przedstawiała lokacyą o wysokość premii asekuracyjnej korzystniejszą od rent państwowych, przynoszących nominalnie ten sam procent, jest nie tylko ważnym do słusznego ocenienia kursu uzyskanego dla pożyczki, ale zarazem jak najlepszym tłumaczeniem tak łatwego udania się naszej pożyczki. Subskrypcya na naszą pożyczkę została rozpisana na dzień 15-go marca, a już w miesiąc później konsorcyum zamknęło swoje rachunki, bo cała operacya zapewne była ukończoną, a w dniu pisania tego sprawozdania już i Wydział krajowy postanowił wydać konsorcyum kaucyą złożoną w Banku krajowym, tak że operacya trzydziesto milionowa została przeprowadzoną w niewielu tygodniach i załatwiono z najzupełniejszym zadowoleniem obydwu stron interesowanych.

Szczegóły subskrypcyi podaje wykaz następujący :

Inytucye, w których zgłoszono obligacye indemnizacyjne do konwersyi:	Zgłoszono w mon. konw.	Przydzielono 4% obl. poź. kraj. z r. 1893	Zgłoszono gotówką	Przydzielono gotówką
Unionbank	9,365.510	10,381.650	14,464.200	3,998.150
Bank krajowy	8,108.100	9,000.000	5,800.000	100.000
Bank hipoteczny	970.930	1,077.700	4,712.150	95.000
Filia Union Banku czeskiego w Bielsku - Białej	744.900	826.800	7,330.650	150.000
Bank eskontowy w Bernie	253.950	281.850	819.100	16.500
Bank eskontowy w Gracu	233.200	258.850	721.350	15.000
Bank eskontowy w Lincu	191.850	212.950	281.750	6.000
„ „ w Pradze	251.850	279.550	3,560.200	72.000
Żiwnosteńska Banka	60.800	67.450	3,100.000	62.000
Filia Unionbanku w Tryeście	108.650	120.600	11,750.500	235.000
Payr et Sonvico Insbruk	1.100	1.200	50.000	1.000
J. M. Rothaut Klagenfurt	77.100	19.600	128.000	2.500
Wydział	877.850	1,000.000		
Mendelsohn Berlin	912.200	1,011.050	6.630.200	132.600
	22,098.590	24,539.250	59,348.100	4,885.750

5. Ponieważ budżet krajowy uchwalony na rok 1893. właściwie był alternatywny, to jest zależnym od tego, czy konwersya da się przeprowadzić czy nie, to interesującym jest choć w przybliżeniu przedstawić prawdopodobny wynik tegoż budżetu po przeprowadzonej operacyi konwersyjnej. Na podstawie informacji zasiągniętych w Wydziale krajowym można w przybliżeniu zrobić następujące zestawienie. W tem zestawieniu wysokość dodatkowych kredytów przyjętą jest w cyfrze 120.000 zł., wpływ zaś ujemny zmiany roku budżetowego oszacowany przez Wydział krajowy na 135.000 zł. jest pominięty, albowiem prawdopodobnie wydatność centa będzie znacznie wyższa od 105.500 zł. przyjętych w budżecie. Dodać jeszcze trzeba, że c. k. Namiestnictwo jako zawiadujące funduszem propinacyjnym, zgodziło się na to, żeby z całej pożyczki 1,650.000 zł. zaciągniętej przez kraj z funduszu propinacyjnego spłacić w tym roku tylko 650.000 zł.

Wydatki.

Uchwalone budżetem	6,586.905 zł.	
mniej: odsetki bierne	15.000 „	
	6,571.905 zł.	
możliwe dodatkowe kredyty	120.000 „	6,691.905 „
Półroczna (listopadowa) rata nowej pożyczki		682.750 „
Koszta konfekcyi, kontroli, koszta podróży dla zaciągnięcia pożyczki itp.		24.000 „
Koszta zarządu funduszy indemnizacyjnych		21.000 „

Bonifikacya skarbowi państwa podatku kuponowego	61.835 zł.
Kupon indemnizacyjny za maj	680.431 "
Zaległe kupony indemnizacyjne	925.000 "
" obligi "	650.000 "
Ogół wydatków	9,736.921 zł.

Dochody.

Własne funduszu krajowego (budżet)	938.437 "
Zwyżka rachunków z r. 1891	237.486 "
Dodatki do podatków:	
a) krajowe 39 ct. po 105.500 zł.	4,114.500 zł.
b) indemnizacyjne:	
Galicyi wschodniej i zachodniej	2,845.440 zł.
Wielk. Ks. krakowskiego	153.153 " 2,998.593 "
Obligii własne funduszy indemnizacyjnych	584.000 "
Zysk na ich konwersyi i sprzedaży	17.000 "
Pozostałość rachunków i inne dochody funduszy indemnizacyjnych	510.000 "
Subwencya rządowa	1,488.935 "
Ogół dochodów	10,888.951 zł.
Od tego wydatki jak wyżej	9,736.921 "
Zwyżka	1,152.030 zł.
Do tego: ¼ roczna lokacya po 3% rocznie	8.415 "
Zwyżka	1,160.445 zł.

Z tego spłacić:

a) funduszowi policji krajowej	132.859 zł.
b) " propinacyjnemu	650.000 "
c) pożyczkę 4½% z r. 1885	319.000 "
.	1,101.859 zł.
do przeniesienia na rok 1894	58.586 zł.

6. Na końcu komisya budżetowa zadowolona jest, że może wyrazić uznanie dla departamentu finansowego i rachunkowego Wydziału krajowego za dokładność, punktualność i popiech, z którymi przeprowadzono i w niewielu miesiącach załatwiono tak ważną i tak trudną sprawę. Dosyć przeczytać szczegółową instrukcyę wydaną przez Wydział krajowy o nadzorze i postępowaniu przy drukowaniu i oddawaniu do kasy krajowej obligacyi i kuponów tudzież kwitów tymczasowych, i o ich przechowaniu i o dalszem postępowaniu kasy krajowej, ażeby zobaczyć, jaki szereg drobiazgowych, męczących a nader ważnych kontroli był konieczny do przeprowadzenia sprawy i jak dobrze się zasłużyli urzędnicy Wydziału krajowego, którym poruczono czuwanie nad wykonaniem instrukcyi i roboty rachunkowe administracyjne i manipulacyjne połączone z tak wielką operacyą finansową. Zważywszy również, że znaczna część korespondencyi musiała być załatwioną w drodze telegraficznej, że przeważnie wszystkie czynności były terminowe, że każda zwłoka, każda niedokładność by szkodliwie na udanie się operacyi wpłynąć mogła, to Wysoki Sejm może z zadowoleniem przyjąć do wiadomości, że departament finansowy podolał zadaniu wyjątkowemu, które mu przypadło. Komisya podnosi także szczegół, że za staraniem Wydziału krajowego konfekcyja i druk wszystkich obligacyi i kuponów wykonaną została w zakładach krajowych.

7. Na podstawie tych faktów i objaśnień komisya budżetowa wniosła:

Wysoki Sejm raczy przyjąć do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego.

Lwów 16. maja 1893.

Stanisław Szczepanowski.
Sprawozdawca.

Dunajewski.
Przewodniczący.